

De Vlaamse kwalificatiestructuur

Wegwijs in kwalificaties

Vlaamse overheid

aKOV
Agentschap voor
Kwaliteitszorg
in Onderwijs
en Vorming

/

Inleiding

De snelle technologische, economische en sociale veranderingen maken een leven lang leren noodzakelijk. Mensen kunnen daartoe op verschillende manieren competenties verwerven, ontwikkelen en onderhouden.

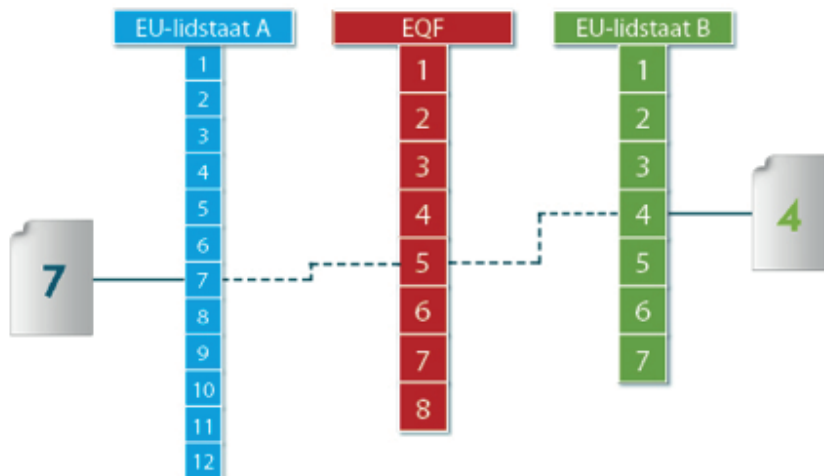
De Vlaamse kwalificatiestructuur maakt zichtbaar welke kwalificaties of gehelen van competenties de arbeidsmarkt, het onderwijs en de samenleving vragen om een job uit te oefenen, verdere studies aan te vatten of om te participeren aan de maatschappij.

Zo ondersteunt de kwalificatiestructuur mensen in hun competentie- en loopbaanontwikkeling.

Europees kwalificatieraamwerk

De groeiende mobiliteit van lerenden en werkenden maakt het noodzakelijk om verworven competenties meer zichtbaar te maken en de inzetbaarheid ervan te vergroten. De internationalisering van de arbeidsmarkt vraagt bovendien dat competenties in internationaal geldende kwalificaties worden beschreven. Daarom lanceerde de Europese Commissie het Europees kwalificatieraamwerk (European Qualification Framework, of EQF).

In 2008 keurden het Europees Parlement en de Europese Raad de EQF-aanbeveling goed. Het EQF is een gemeenschappelijk Europees referentiekader dat uit acht niveaus bestaat. Het heeft als doel de kwalificatieraamwerken van de Europese landen aan elkaar te koppelen om de verschillende kwalificaties van de lidstaten op Europees niveau vergelijkbaar te maken. Het is een metaraamwerk dat niet tot doel heeft de nationale raamwerken te laten samensmelten.

De Vlaamse kwalificatiestructuur

Aansluitend op de Europese ontwikkelingen heeft het Vlaams Parlement in 2009 het decreet betreffende de kwalificatiestructuur goedgekeurd. Het decreet legt onder andere het kwalificatieraamwerk met de niveaudecriptoren en de soorten kwalificaties vast.

De Vlaamse kwalificatiestructuur bestaat uit acht niveaus en biedt een ordening van kwalificaties die door de Vlaamse Regering erkend zijn. Een kwalificatie is een afgerond en ingeschaald geheel van competenties waarvoor mensen een door de Vlaamse overheid erkend bewijs kunnen krijgen.

- **Twee soorten kwalificaties**

- o Beroepskwalificaties

Een beroepskwalificatie is een afgerond en ingeschaald geheel van competenties waarmee iemand een beroep kan uitoefenen. Mensen kunnen beroepskwalificaties verwerven via onderwijs en andere opleidingsverstrekkers of via een procedure voor het erkennen van verworven competenties (EVC).

Een beroepskwalificatie komt tot stand op basis van een beroepskwalificatiedossier. De Competent-databank van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) vormt hiervoor het primaire referentiekader. Het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming coördineert als bevoegde dienst van de Vlaamse Regering het opstellen van beroepskwalificatiedossiers en organiseert de validering en inschaling ervan.

- o Onderwijskwalificaties

Onderwijskwalificaties zijn gehelen van competenties waarmee mensen maatschappelijk kunnen functioneren, verdere studies aanvatten en/of beroepsactiviteiten uitoefenen. Onderwijskwalificaties kunnen enkel verworven worden via onderwijs.

Onderwijskwalificaties van niveau één tot en met vijf bestaan uit eindtermen, specifieke eindtermen en/of erkende beroepskwalificaties. Het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming werkt voorstellen van onderwijskwalificaties uit op eigen initiatief of op vraag van iedere belanghebbende. Voor onderwijskwalificaties van niveau zes tot en met acht beschrijven de instellingen voor hoger onderwijs voor iedere opleiding de domeinspecifieke leerresultaten. De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) bezorgt het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming de erkende kwalificaties met de daarin vervatte domeinspecifieke leerresultaten.

Beroepskwalificaties en onderwijskwalificaties: een overzicht

VKS-niveau	Beroepskwalificaties	Onderwijskwalificaties
8	X	a) Doctor
7	X	a) Master
6	X	a) Bachelor
5	X	a) één of meer erkende beroepskwalificaties op niveau 5
4	X	<p>a) eindtermen derde graad aso en de specifieke eindtermen voor de derde graad aso die verbonden zijn aan één of meer wetenschapsdomeinen</p> <p>b) eindtermen derde graad tso en de specifieke eindtermen voor de derde graad tso die verbonden zijn aan één of meer wetenschapsdomeinen</p> <p>c) eindtermen derde graad kso en de specifieke eindtermen voor de derde graad kso die verbonden zijn aan één of meer wetenschapsdomeinen</p> <p>d) eindtermen derde graad tso of kso en één of meer erkende beroepskwalificaties</p> <p>e) eindtermen derde leerjaar derde graad bso en één of meer erkende beroepskwalificaties</p> <p>f) eindtermen voor de aanvullende algemene vorming voor het volwassenenonderwijs en één of meer erkende beroepskwalificaties</p> <p>g) één of meer erkende beroepskwalificaties van niveau 4</p> <p>h) eindtermen en specifieke eindtermen zoals bepaald in a), b) of c) en één of meer erkende beroepskwalificaties</p>
3	X	a) eindtermen voor het tweede leerjaar derde graad bso en één of meer erkende beroepskwalificaties
2	X	<p>a) eindtermen basiseducatie</p> <p>b) eindtermen tweede graad bso en één of meer erkende beroepskwalificaties</p>
1	X	a) eindtermen lager onderwijs

- **Kwalificatieraamwerk met niveaudecriptoren**

Zowel beroeps- als onderwijskwalificaties krijgen een plaats in één van de acht niveaus van de Vlaamse kwalificatiestructuur. Kwalificaties van de verschillende niveaus worden van elkaar onderscheiden op basis van niveaudecriptoren. De niveaudecriptoren beschrijven in algemene termen zowel de vereiste kennis en vaardigheden als de context, de graad van autonomie en verantwoordelijkheid die een bepaald niveau vereist/met zich meebrengt.

De niveaudecriptoren van de bachelor, master en doctor, vermeld in het decreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, zijn equivalent aan de niveaudecriptoren van respectievelijk niveau zes, zeven en acht van het Vlaamse kwalificatieraamwerk.

Kwalificaties kunnen op een objectieve en transparante manier met elkaar worden vergeleken omdat ze gedetailleerd competenties beschrijven en een kwalificatieniveau krijgen. Door dat gemeenschappelijke referentiekader zullen onderwijs-, opleidings- en vormingsverstreckers en de arbeidsmarkt gemakkelijker kunnen communiceren over kwalificaties, en dat zowel binnen Vlaanderen als in Europa.

Kortom, de Vlaamse kwalificatiestructuur

- is een overkoepelende classificatie van erkende kwalificaties;
- verheldert de inhoud van kwalificaties en hun onderlinge verhoudingen;
- zorgt voor een betere aansluiting tussen leren en werken;
- biedt de mogelijkheid om competenties uit formeel, informeel en non-formeel leren uit te wisselen.

Het Vlaams kwalificatieraamwerk: een overzicht

VKS-niveau	Niveaudecriptorelementen Kenmis Vaardigheden	Context Autonomie Verantwoordelijkheid
VSK 1	<ul style="list-style-type: none"> • materialen, beknopte, eenduidige informatie, eenvoudige, concrete basisbegrippen en -regels uit een deel van een specifiek domein herkennen • één of meer van de volgende vaardigheden aanwenden: <ul style="list-style-type: none"> • cognitieve: informatie uit het geheugen oproepen, herinneren en toepassen • motorische: automatiseren gebruiken en praktische handelingen nabootsen • repetitieve en herkenbare handelingen uitvoeren in routinetaken • informatie, concrete begrippen en standaardprocedures uit een specifiek domein begrijpen • één of meer van de volgende vaardigheden aanwenden: <ul style="list-style-type: none"> • cognitieve: informatie analyseren door elementen te onderscheiden en verbanden te leggen • motorische: <ul style="list-style-type: none"> • zintuiglijke ervaringen in motorische handelingen omzetten • aangeleerde praktisch-technische handelingen uitvoeren • een geselecteerd aantal standaardprocedures bij het uitvoeren van taken toepassen; voorgeschreven strategieën aanwenden voor het oplossen van een beperkt aantal herkenbare concrete problemen 	<ul style="list-style-type: none"> • handelen in een stabiele, vertrouwde, enkelvoudige en goed gestructureerde context, waarin de tijdsdruk van gering belang is • handelen met niet-delicate objecten • onder rechtstreekse leiding functioneren • blijf geven van persoonlijke doeltreffendheid • handelen in een beperkt aantal vergelijkbare, enkelvoudige, vertrouwde contexten • handelen met delicate, passieve objecten • onder begeleiding functioneren met beperkte autonomie • beperkte uitvoerende verantwoordelijkheid opnemen voor eigen werk
VKS 2	<ul style="list-style-type: none"> • een aantal abstracte begrippen, wetten, formules en methodes uit een specifiek domein begrijpen; hoofd- en bijzaken in informatie onderscheiden • één of meer van de volgende vaardigheden aanwenden: <ul style="list-style-type: none"> • cognitieve: <ul style="list-style-type: none"> • informatie analyseren via deductie en inductie • informatie synthetiseren • motorische: <ul style="list-style-type: none"> • constructies maken op basis van een plan • handelingen verrichten die tactisch en strategisch inzicht vereisen • artistiek-creatieve vaardigheden toepassen • standaardprocedures en methodes kiezen, combineren en gebruiken bij het uitvoeren van taken en bij het oplossen van een verscheidenheid van welomschreven concrete problemen 	<ul style="list-style-type: none"> • handelen in vergelijkbare contexten waarin een aantal factoren veranderen • handelen met delicate, actieve objecten • binnen een afgebakend takenpakket functioneren met enige autonomie • beperkte organisatorische verantwoordelijkheid opnemen voor eigen werk
VKS 3	<ul style="list-style-type: none"> • een aantal abstracte begrippen, wetten, formules en methodes uit een specifiek domein begrijpen; hoofd- en bijzaken in informatie onderscheiden • één of meer van de volgende vaardigheden aanwenden: <ul style="list-style-type: none"> • cognitieve: <ul style="list-style-type: none"> • informatie analyseren via deductie en inductie • informatie synthetiseren • motorische: <ul style="list-style-type: none"> • constructies maken op basis van een plan • handelingen verrichten die tactisch en strategisch inzicht vereisen • artistiek-creatieve vaardigheden toepassen • standaardprocedures en methodes kiezen, combineren en gebruiken bij het uitvoeren van taken en bij het oplossen van een verscheidenheid van welomschreven concrete problemen 	<ul style="list-style-type: none"> • handelen in vergelijkbare contexten waarin een aantal factoren veranderen • handelen met delicate, actieve objecten • binnen een afgebakend takenpakket functioneren met enige autonomie • beperkte organisatorische verantwoordelijkheid opnemen voor eigen werk

VKS 4	<ul style="list-style-type: none"> • concrete en abstracte gegevens (informatie en begrippen) uit een specifiek domein interpreteren • reflectieve cognitieve en productieve motorische vaardigheden toepassen • gegevens evalueren en integreren en strategieën ontwikkelen voor het uitvoeren van diverse taken en voor het oplossen van diverse, concrete, niet-vertrouwde (maar weliswaar domeinspecifieke) problemen 	<ul style="list-style-type: none"> • handelen in een combinatie van wisselende contexten • autonoom functioneren met enig initiatief • volledige verantwoordelijkheid voor eigen werk opnemen; het eigen functioneren evalueren en bijsturen met het oog op het bereiken van collectieve resultaten
VKS 5	<ul style="list-style-type: none"> • de informatie uit een specifiek domein met concrete en abstracte gegevens uitbreiden of met ontbrekende gegevens aanvullen; begrippenkaders hanteren; zich bewust zijn van de reikwijdte van de domeinspecifieke kennis • geïntegreerde cognitieve en motorische vaardigheden toepassen • kennis transfereren en procedures flexibel en inventief aanwenden voor het uitvoeren van taken en voor het strategisch oplossen van concrete en abstracte problemen 	<ul style="list-style-type: none"> • handelen in een reeks van nieuwe, complexe contexten • autonoom functioneren met initiatief • verantwoordelijkheid opnemen voor het bereiken van persoonlijke resultaten en voor het stimuleren van collectieve resultaten
VKS 6	<ul style="list-style-type: none"> • kennis en inzichten uit een specifiek domein kritisch evalueren en combineren • complexe gespecialiseerde vaardigheden toepassen, gelieerd aan onderzoeksuitkomsten • relevante gegevens verzamelen en interpreteren en geselecteerde methodes en hulpmiddelen innovatief aanwenden om niet-vertrouwde complexe problemen op te lossen 	<ul style="list-style-type: none"> • handelen in complexe en gespecialiseerde contexten • functioneren met volledige autonomie en een ruime mate van initiatief • medeverantwoordelijkheid opnemen voor het bepalen van collectieve resultaten
VKS 7	<ul style="list-style-type: none"> • kennis en inzichten uit een specifiek domein of op het raakvlak tussen verschillende domeinen integreren en herformuleren • complexe nieuwe vaardigheden toepassen, gelieerd aan zelfstandig, gestandaardiseerd onderzoek • complexe, geavanceerde en/of innovatieve probleemoplossende technieken en methodes kritisch beoordelen en toepassen 	<ul style="list-style-type: none"> • handelen in onvoorspelbare, complexe en gespecialiseerde contexten • volledig autonoom functioneren met beslissingsrecht • eindverantwoordelijkheid opnemen voor het bepalen van collectieve resultaten
VKS 8	<ul style="list-style-type: none"> • bestaande kennis uit een substantieel deel van een specifiek domein of op het raakvlak tussen verschillende domeinen uitbreiden en/of herdefiniëren • nieuwe kennis via origineel onderzoek of geavanceerde wetenschappelijke studies interpreteren en creëren • projecten ontwerpen en uitvoeren die de bestaande procedurele kennis uitbreiden en herdefiniëren, gericht op het ontwikkelen van nieuwe vaardigheden, technieken, toepassingen, praktijken en/of materialen 	<ul style="list-style-type: none"> • handelen in bijzonder complexe contexten met brede, innoverende implicaties • met een hoge mate van kritische zin en sturend vermogen de verantwoordelijkheid opnemen voor de ontwikkeling van de professionele praktijk of van wetenschappelijk onderzoek

Toepassingen van de Vlaamse kwalificatiestructuur

Opleidingen

Onderwijs-, opleidings- en vormingsverstrekkers zullen hun opleidingen afstemmen op erkende kwalificaties. Opleidingen vinden zo aansluiting bij de competenties die de arbeidsmarkt en/of de maatschappij vragen, bij competenties nodig voor persoonlijke ontwikkeling of om een vervolgopleiding aan te vatten.

Het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming garandeert, in nauwe samenwerking met de onderwijsinspectie, het toezicht op de kwaliteit van de onderwijs-, opleidings- en vormingstrajecten die leiden naar erkende kwalificaties, met uitzondering van het hoger onderwijs waarvoor de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie verantwoordelijk is. De VLHORA (Vlaamse Hogescholenraad) en de VLIR (Vlaamse Interuniversitaire Raad) zorgen voor de organisatie en coördinatie van de externe kwaliteitszorg door visitaties van opleidingen.

EVC-procedures

Onderwijs-, opleidings- en vormingsverstrekkers en testcentra zullen hun EVC-procedures (Erkennen van Verworven Competenties) afstemmen op de erkende kwalificaties. Het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming staat in voor de organisatie van het toezicht op de kwaliteit van de EVC-trajecten die leiden naar erkende kwalificaties. Dat kan zorgen voor een groter vertrouwen in EVC-procedures en betere uitwisselbaarheid van competenties uit formeel, informeel en non-formeel leren.

(Leer)loopbanen

(Leer)loopbaanbegeleiders kunnen de kwalificatiestructuur gebruiken om mensen te ondersteunen bij hun studie- en/of beroepskeuze. Het is een referentiekader waarmee ze leerlingen, studenten, werkzoekenden en werkenden kunnen helpen bij de keuze van een traject naar een passende kwalificatie.

Kwalificatiebewijzen

Een kwalificatiebewijs is een door de Vlaamse Gemeenschap erkend bewijs dat iemand een erkende kwalificatie heeft behaald. Die erkenning leidt tot vertrouwen in de uitgereikte bewijzen op de arbeidsmarkt en bij onderwijs-, opleidings- en vormingsverstrekkers. Door de koppeling van het Vlaamse kwalificatieraamwerk aan het Europees kwalificatieraamwerk kunnen mensen hun "Vlaamse" kwalificaties vergelijken met die van andere Europese landen. Dat zal de leer- en jobmobiliteit binnen en buiten Vlaanderen bevorderen.

Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel

akov@vlaanderen.be
vks@vlaanderen.be
<http://www.ond.vlaanderen.be/kwalificatiestructuur>

Verantwoordelijke uitgever: Ann Verhaegen

D/2012/3241/242